

รายงานสรุปผลการอบรม

- ชื่อโครงการฝึกอบรม : ความฉลาดทางดิจิทัล
- วันที่เข้ารับการอบรม : วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
- สถานที่ : สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
- ดำเนินการบรรยายโดย : อาจารย์สุมนต์ จิรพัฒน์พร
- ผู้จัดทำรายงาน : นางสาวสุกัญญา พลวรางกูร ตำแหน่ง นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ
- วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เข้าใจความหมายและความสำคัญ การสร้างความตระหนักรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต
๒. เพื่อให้มีความรู้ในการป้องกัน และรู้เท่าทันในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย

สรุปเนื้อหาการฝึกอบรม :

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลในการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

ความฉลาดทางดิจิทัล มี ๓ ระดับ ๘ ด้าน เป็นกรอบแนวความคิดที่ครอบคลุมความสามารถทางเทคนิค ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดทางสังคมที่มีพื้นฐานค่านิยมทางศีลธรรม ทักษะ ๘ ด้านของความฉลาดทางดิจิทัลในระดับพลเมืองดิจิทัล ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสื่อในรูปแบบที่ปลอดภัย รับผิดชอบ และมีจริยธรรม มีดังนี้

๑. ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) สามารถสร้าง และบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง อัตลักษณ์ที่ดีคือ การที่ผู้ใช้สื่อดิจิทัล สร้างภาพลักษณ์ในโลกออนไลน์ของตนเองในแง่บวก ทั้งความคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยมีวิจารณญาณในการรับส่งข่าวสารและแสดงความคิดเห็น มีความเห็นอกเห็นใจ ผู้ร่วมใช้งานในสังคมออนไลน์ และรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำ ไม่กระทำการที่ผิดกฎหมาย และจริยธรรมในโลกออนไลน์ เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์ การกลั่นแกล้งหรือการใช้วาจาที่สร้างความเกลียดชังผู้อื่นทางสื่อออนไลน์

๒. ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) สามารถในการวิเคราะห์ แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาเป็นประโยชน์ และข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้ เมื่อใช้อินเทอร์เน็ต จะรู้ว่าเนื้อหาอะไร เป็นสาระ มีประโยชน์ รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ สามารถวิเคราะห์และประเมิน ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ เข้าใจรูปแบบการหลอกลวงต่างๆ ในโลกไซเบอร์ เช่น ข่าวปลอม เว็บปลอม ภาพตัดต่อ เป็นต้น

การคิดวิเคราะห์มีวิจรรย์ญาณที่ดี มีองค์ประกอบดังนี้

๑. **ความรู้** สามารถอธิบายและจดจำข้อมูลได้
๒. **ความเข้าใจ** สามารถจัดระเบียบและเลือกข้อเท็จจริง และความคิดออกมาใช้ได้
๓. **การประยุกต์** สามารถนำข้อเท็จจริงและกฎข้อบังคับ นำมาสร้างความคิดใหม่ๆ ได้
๔. **การวิเคราะห์** สามารถแยกความคิดและเรื่องต่างๆ ออกมาเป็นข้อย่อยๆ ได้
๕. **การสังเคราะห์** สามารถนำความคิดย่อยๆ มารวมเป็นแนวคิดใหญ่ๆ ได้
๖. **การประเมิน** สามารถพัฒนาความคิดเห็น และจัดลำดับ ความสำคัญได้

๓. ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ (Cybersecurity Management) สามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูล หรือการโจมตีออนไลน์ได้ มีทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์คือ การปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัล ข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลส่วนตัวไม่ให้เสียหาย สูญหาย หรือถูกโจรกรรมจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์ การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล มีความสำคัญคือ เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวและความลับ เพื่อป้องกันการขโมยอัตลักษณ์ เพื่อป้องกันการโจรกรรมข้อมูล เพื่อป้องกันความเสียหายของข้อมูลและอุปกรณ์

๔. ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) มีดุลพินิจในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว รู้จักปกป้องข้อมูลความส่วนตัวในโลกออนไลน์โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์ เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต เช่น มัลแวร์ ไวรัสคอมพิวเตอร์ และกลลวงทางไซเบอร์

๕. ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) สามารถในการบริหารเวลาที่ใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์ และโลกภายนอก ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอจนเกินไป การทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และผลเสียของการเสพติดสื่อดิจิทัล

๖. ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานที่มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) รอยเท้าดิจิทัล คือ คำที่ใช้เรียกร่องรอยการกระทำต่างๆ ที่ผู้ใช้งานทิ้งรอยเอาไว้ในโลกออนไลน์ โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์หรือโปรแกรมสนทนา เช่นเดียวกับรอยเท้าของคนเดินทาง ข้อมูลดิจิทัล เช่น การลงทะเบียน อีเมล การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพ เมื่อถูกส่งเข้าโลกไซเบอร์แล้วจะทิ้งร่องรอยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งานไว้ให้ผู้อื่นติดตามได้เสมอ แม้ผู้ใช้งานจะลบไปแล้ว ดังนั้น หากเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือศีลธรรม ก็อาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของผู้กระทำล่าวางๆ รอยเท้าดิจิทัลคือ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกอินเทอร์เน็ตที่บอกเรื่องราวของเรา เช่น ข้อมูลส่วนตัวที่แชร์ไว้ในบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ (Profile) รูปภาพ/ภาพถ่าย ข้อมูลอื่นๆ ที่เราโพสต์ไว้ในบล็อกหรือเว็บไซต์

๗. ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying Management) การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ คือ การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหรือช่องทางเพื่อก่อให้เกิดการคุกคาม

ล่อลวง และการกลั่นแกล้งบนโลกอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ โดยกลุ่มเป้าหมายมักจะเป็นกลุ่มเด็ก จนถึงเด็กวัยรุ่น การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์คล้ายกันกับการกลั่นแกล้งในรูปแบบอื่น หากแต่การกลั่นแกล้งประเภทนี้จะกระทำผ่านสื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัล เช่น การส่งข้อความทางโทรศัพท์ ผู้กลั่นแกล้งอาจจะเป็นเพื่อนร่วมชั้น คนรู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ หรืออาจจะเป็นคนแปลกหน้าก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ผู้ที่กระทำจะรู้จักผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง รูปแบบของการกลั่นแกล้งมักจะเป็น การว่าร้าย ใส่ความขู่ทำร้ายหรือใช้ถ้อยคำหยาบคาย การคุกคามทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ การแอบอ้างตัวตนของผู้อื่น การหลอกลวง การสร้างกลุ่มในโซเชียลเพื่อโจมตี โดยเฉพาะ

๘. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ แม้จะเป็นการสื่อสารที่ไม่ได้เห็นหน้ากัน มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ทั้งในโลกออนไลน์ และในชีวิตจริง ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นจากข้อมูลออนไลน์แต่เพียงอย่างเดียว และเป็นกระบอกเสียงให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

รูปแบบของภัยคุกคามทางไซเบอร์

- ☛ อีเมลอันตราย อีเมลที่เหมือนมาจากเกม หรืออื่นๆ
- ☛ สแปม (Spam) ข้อความอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่ส่งมาหาเราจำนวนมากในคราวเดียว โดยไม่ได้ร้องขอ มักอยู่ในรูปอีเมลโฆษณา SMS ข้อความโซเชียลมีเดีย
- ☛ ฟิชซิง (Phishing) การหลอกลวงให้กดลิงก์ หรือให้ผู้เสียหายกรอกข้อมูลส่วนตัว
- ☛ มัลแวร์ (Malware) โปรแกรมที่สร้างความเสียหายต่ออุปกรณ์ระบบคอมพิวเตอร์

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถรู้เท่าทันการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ
๒. สามารถบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัวในการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัย